

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Домаренко Максим Володимирович, 1998 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2020 році Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» за спеціальністю «Філологія», виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Професійна освіта».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» від «02» липня 2026 року № 203 у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради - Ліни Рибалко, доктора педагогічних наук, професора, декана факультету фізичної культури та спорту Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,

Рецензентів - Анни Агейчевої, кандидата педагогічних наук, доцента, декана факультету філології, психології та педагогіки Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,
Юлії Ніколаєнко, кандидата педагогічних наук, доцента, доцента кафедри германської філології та перекладу Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,

Офіційних опонентів - Ірини Швецової, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри англійської мови в судноводінні Херсонської державної морської академії,
Ірини Козубовської, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Державного

вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»,

на засіданні «09» вересня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка Максиму Домаренку на підставі публічного захисту дисертації на тему *«Формування професійної компетентності майбутніх перекладачів аудіовізуальними засобами»* за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Дисертацію виконано у Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Міністерство освіти і науки України, м. Полтава.

Науковий керівник Галина Таловиря, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загального мовознавства та іноземних мов Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Робота відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами). Дисертація має чітку логічну структуру, містить завершені наукові результати, характеризується належним рівнем обґрунтованості положень, послідовністю викладу матеріалу та відповідністю встановленим вимогам до дисертаційних робіт.

Здобувач має 16 наукових публікацій за темою дисертації, з них: 7 статей у наукових фахових виданнях України, 9 тез доповідей у матеріалах наукових та науково-практичних конференцій різних рівнів:

1. Домаренко, М. (2023). Використання аудіовізуальних засобів та веб-ресурсів для проведення занять з практики англійського мовлення для студентів вищих навчальних закладів. *Науковий Часопис НПУ Імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні Науки: Реалії Та Перспективи*, 2(92), 30–33.

2. Домаренко, М. (2023). Використання нейромереж для проведення занять з іноземної мови в ЗВО (на прикладі англійської мови). *Науковий Вісник Міжнародного Гуманітарного Університету. Сер.: Філологія*, 3(62), 7–10.

3. Домаренко, М. (2024). Використання програм на основі генеративного штучного інтелекту типу текст-в-зображення для проведення занять з англійської мови в ЗВО. *Науковий Вісник Міжнародного Гуманітарного Університету. Сер.: Філологія*, 2(69), 4–7.

4. Домаренко, М. (2024). Дослідження використання професійних ресурсів на основі штучного інтелекту для підготовки матеріалів для викладання англійської мови (на прикладі TWEE). *Актуальні Питання Гуманітарних Наук: Міжвузівський Збірник Наукових Праць Молодих Вчених Дрогобицького Державного Педагогічного Університету Імені Івана Франка*, 3(76), 64–68.

5. Домаренко, М. (2025). Аналіз теорії КТМЛ Р. Мейера в контексті застосування аудіовізуальних засобів для проведення занять в ЗВО. *Актуальні Питання Гуманітарних Наук: Міжвузівський Збірник Наукових Праць Молодих Вчених Дрогобицького Державного Педагогічного Університету Імені Івана Франка*, 4(86), 85–90.

6. Домаренко, М. (2025). Експериментальна перевірка ефективності аудіовізуальних засобів, адаптованих для майбутніх перекладачів. *Педагогічні Науки: Теорія, Історія, Інноваційні Технології*, 327–338.

7. Домаренко, М. (2026). Модель формування професійної компетентності майбутніх філологів за спеціалізацією «Германські мови та літератури» за допомогою аудіовізуальних засобів. *Науковий Вісник Міжнародного Гуманітарного Університету. Сер.: Філологія*, 78, 188–192.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження.

Швецова Ірина Вікторівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови в судноводінні Херсонської державної морської академії надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Позитивно оцінюючи здійснене автором теоретичне обґрунтування використання аудіовізуальних засобів у професійній підготовці майбутніх перекладачів, вважаємо, що у підрозділі 1.2 доцільно було б чіткіше розкрити логіку переходу від виявлених проблем професійної підготовки до вибору саме аудіовізуальних засобів як провідного педагогічного інструмента їх розв'язання. Таке уточнення посилило б причинно-наслідкове обґрунтування авторської концепції та запропонованої моделі.

2. Схвально оцінюючи запропоновану у підрозділі 2.2 модель формування професійної компетентності майбутніх перекладачів, зазначимо, що вона інтегрує адаптовані аудіовізуальні матеріали, спеціально розроблену систему вправ, завдання з постредагування машинного перекладу, організацію обговорення та забезпечення зворотного зв'язку. Оскільки експериментальна методика має комплексний характер, доцільно було б чіткіше окреслити внесок саме аудіовізуальних засобів у досягнення отриманих результатів і розмежувати їхній вплив із впливом інших компонентів запропонованої методики.

3. Однією з теоретичних засад дисертаційного дослідження є когнітивна теорія мультимедійного навчання, положення якої в другому розділі адаптовано до специфіки формування професійної компетентності майбутніх перекладачів аудіовізуальними засобами. У цьому контексті доцільним було б уточнення відмінностей між поняттями «мультимедійні навчальні засоби» та «аудіовізуальні навчальні засоби», що посилило б понятійний апарат дослідження.

4. У підрозділі 2.3, де визначено критерії, показники та рівні сформованості професійної компетентності, окремі показники мають переважно якісний характер («ефективно використовує», «добре володіє», «достатньо точно» тощо). На нашу думку, їх доцільно було б більшою мірою операціоналізувати, що сприяло б підвищенню об'єктивності, відтворюваності та прозорості процедури оцінювання.

5. У роботі переконливо обґрунтовано можливості використання генеративного штучного інтелекту під час створення аудіовізуального навчального контенту. Водночас доцільно було б більш детально висвітлити

методичні підходи до педагогічної експертизи, верифікації та контролю якості матеріалів, створених за допомогою генеративних моделей, що набуває особливої актуальності в умовах їх активного впровадження в освітній процес.

6. Практичну цінність дисертаційної роботи ще більше посилює б окреслення перспектив адаптації запропонованої моделі до інших освітньо-професійних програм підготовки перекладачів, а також до умов змішаного й дистанційного навчання, що сприяло б розширенню можливостей її практичного використання.

Козубовська Ірина Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» надала позитивний відгук та висловила такі зауваження:

1. У дисертації ґрунтовно описано процес розроблення аудіовізуальних засобів, адаптованих до професійної підготовки майбутніх перекладачів, що є вагомим науковим здобутком. Водночас, попри зазначену в дисертації можливість отримання адаптованих аудіовізуальних засобів як шляхом редагування наявних матеріалів, так і шляхом їх створення з нуля, викладені рекомендації орієнтовані на перший із зазначених підходів. Доцільнішим видається окремий розгляд кожного з цих шляхів.

2. Перше і друге завдання фактично містять по два самостійні завдання. Наприклад, перше завдання: а) дослідити сутність і структуру професійної компетентності майбутніх перекладачів, б) проаналізувати сучасний стан її формування в Україні; друге завдання: а) схарактеризувати сутність та зміст поняття «аудіовізуальні засоби», б) окреслити особливості їх використання у формуванні професійної компетентності майбутніх перекладачів.

3. Дискусійним вважаємо положення про те, що навчання можна вважати якісним лише тоді, коли випускники здатні успішно знайти роботу (с.42). Насправді тут немає прямого зв'язку, бо дуже часто освітній процес здійснювався якісно, але далеко не всі випускники (навіть з високими показниками в навчальній діяльності) здатні знайти відповідну роботу і, навпаки.

4. Загалом дисертація оформлена належним чином, проте подекуди наявні незначні стилістичні недоліки (покращувати себе, с.40), передання (с.56); помилки друку («згаданаї», «лопоможе», с.93 та інші), що, очевидно, пояснюється значним обсягом роботи.

Агейчева Анна Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету філології, психології та педагогіки Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» надала позитивну рецензію та відмітила такі дискусійні питання:

1. Проведений автором аналіз наукових праць щодо поняття «професійна компетентність майбутніх перекладачів» (п. 1.1) та запропонований уточнений перелік її складових заслуговують на позитивну оцінку. Розгляд професійної компетентності як макрокомпетентності є цілком обґрунтованим підходом, що відповідає сучасним тенденціям у відповідній галузі. Разом із тим більш детальне теоретичне розкриття підстав для такої кваліфікації — зокрема, опис ключових ознак макрокомпетентності та їх відповідності природі професійної компетентності перекладача — збагатило б концептуальну базу дослідження і надало б запропонованому підходу додаткової аргументованості.

2. Проведений аналіз стандарту вищої освіти та освітньо-професійних програм вітчизняних закладів вищої освіти є ґрунтовним і дозволяє скласти цілісне уявлення про сучасний стан формування професійної компетентності майбутніх перекладачів в Україні (п. 1.2). Отримані результати є самодостатніми і переконливо обґрунтовують зроблені висновки. Водночас залучення до порівняльного аналізу відповідних освітніх стандартів і програм зарубіжних закладів вищої освіти могло б стати змістовним доповненням, що дозволило б розглянути виявлені тенденції у ширшому міжнародному контексті та окреслити орієнтири для подальшого вдосконалення вітчизняної практики підготовки перекладачів.

3. Вправа з редагування машинного перекладу (п. 2.2) є оригінальним і методично виправданим рішенням, що одночасно забезпечує формування фахової інструментальної субкомпетентності та закріплення вивченого матеріалу. Разом із тим у роботі не розкрито питання про те, які системи

машинного перекладу є найбільш доцільними для створення текстів, що використовуватимуться в межах цієї справи. Включення відповідних рекомендацій — зокрема, порівняльного аналізу доступних систем машинного перекладу з точки зору типових помилок, які вони продукують, та їхньої придатності для формування навичок редагування у майбутніх перекладачів — збагатило б методичний апарат роботи і зробило б запропоновану вправу більш зручною для практичного застосування.

4. Визначені напрями подальших наукових розвідок є логічними, органічно впливають із результатів дослідження і свідчать про усвідомлення автором перспектив подальшого розвитку запропонованого підходу. Зокрема, ідея розроблення програмного забезпечення, здатного надавати зворотний зв'язок щодо виконаних завдань в аудіовізуальному форматі з адаптацією його деталізації відповідно до ступеня помилковості відповіді здобувача освіти (п. 2.2), є науково обґрунтованою та практично перспективною. Разом із тим ця ідея могла б бути дещо детальніше окреслена вже в межах дисертації — зокрема, через опис ключових функціональних вимог до такого програмного забезпечення, принципів його інтеграції в освітній процес та очікуваного впливу на ефективність підготовки майбутніх перекладачів. Більш розгорнуте висвітлення цього напрямку не лише посилює практичну спрямованість висновків роботи, а й створило б чіткіше підґрунтя для подальших наукових розвідок у цій галузі.

Ніколаєнко Юлія Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри германської філології та перекладу Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

1. Схвально оцінюючи здійснений автором аналіз структури професійної компетентності майбутніх перекладачів та обґрунтованість виокремлення загальних та фахових субкомпетентностей, вважаємо за доцільне дещо розширити прагматичний підхід до визначення сутності професійної компетентності як здатності ефективно виконувати професійні обов'язки. З огляду на сучасну парадигму професійної освіти, яка трактує компетентність як інтегративне особистісне утворення, додаткове висвітлення мотиваційних, ціннісно-сміслових складників та особистісних якостей студентів у

контексті їхнього професійного становлення сприяло б більш повному розкриттю теми та підсилило б теоретичне значення проведеного дослідження.

2. Позитивно слід оцінити аналіз Стандарту вищої освіти України» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Філологія», затверджений наказом №869 від 20.06.2019 р. (Міністерство освіти і науки України, 2019) та освітньо-професійних програм вітчизняних закладів вищої освіти щодо стану формування професійної компетентності майбутніх перекладачів (п.1.2). Разом із тим вибірка з 10 ОПП є достатньою для первинних узагальнень, проте може бути розширена для підвищення репрезентативності отриманих висновків щодо загального стану формування фахових субкомпетентностей майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти України.

3. Розроблена та представлена у п. 2.2 модель формування професійної компетентності майбутніх перекладачів аудіовізуальними засобами є безперечним науковим здобутком роботи. Експериментальна перевірка моделі в межах дисципліни «Практика усного та писемного мовлення» забезпечила достатнє підґрунтя для підтвердження її ефективності, хоча перевірка в межах ширшого кола навчальних дисциплін, особливо тих, які пов'язані з навчанням перекладу, могла б ще повніше розкрити її потенціал. Водночас поширення досвіду впровадження моделі на інші дисципліни становить перспективний напрям для подальших наукових досліджень.

4. Визнаючи обґрунтованість критеріїв, показників та рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх перекладачів, які представлено у дисертаційній роботі, необхідно зазначити, що діагностичний інструментарій, запропонований автором, більшою мірою орієнтований на письмові форми (написання есе, тестування, переклад та редагування перекладу) (п. 3.1., с. 131 – 132). Цікавим для наукової дискусії є питання залучення засобів діагностики в усній формі, адже усне мовлення, навички ведення дискусії, презентації, усний переклад є важливими у процесі

підготовки майбутніх перекладачів. Це дозволило б ще повніше відобразити рівень сформованості певного складника професійної компетентності, наприклад комунікативно-кооперативної чи білінгвальної субкомпетентностей, у процесі усного іншомовного спілкування.

5. Ефективність розробленої автором моделі формування професійної компетентності майбутніх перекладачів аудіовізуальними засобами було підтверджено в результаті педагогічного експерименту (п. 3.2, 3.3). Це актуалізує потребу в розробці та виданні розгорнутих методичних рекомендаціях, які б допомагали викладачам успішно створювати та широко використовувати аудіовізуальні засоби у процесі фахової підготовки майбутніх перекладачів. Це значно посилило б практичну значущість дисертаційної роботи.

Загальна оцінка роботи і висновок. Дисертація Домаренка Максима Володимировича на тему: «Формування професійної компетентності майбутніх перекладачів аудіовізуальними засобами», що подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) є завершеним самостійним науковим дослідженням і відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор, Домаренко Максим Володимирович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Результати відкритого голосування:

«За» 5 (п'ять) членів ради;

«Проти» 0 (німає) членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Домаренку Максиму Володимировичу ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова
разової спеціалізованої вченої ради
д.пед.н., професор

Ліна РИБАЛКО

Проректор з наукової роботи
д.т.н., професор

Олена СТЕПОВА